

Suomen M.

Vidi M.

1964 Suomalainen .

V A I H T O V I R K A I L I J A N A

N O R G E S B A N K i s s a

17.2 - 15.4.1964

Saara Suomalainen

Sain pankinjohtaja Esko K. Leinoselta tehtäväksi ottaa selvää, miten kuluneet setelit hävitetään Norges Bank'issa.

Setelien hävitys. Nykyisin kuluneet setelit hävitetään Norges Bank'issa polttamalla. Joitakin vuosia sitten, etupäässä kai kokeilumielessä, käytössä ollut kemiallinen menetelmä on nyttemmin kokonaan hylätty.

Osasto, jossa polttoon menevät setelit laskettiin, oli itsenäinen osasto nimeltään Tellekontoret. Se sijaitsi päärakenuksen kellarikerroksessa saman käytävän varrella kuin pääholvi. Se käsitti yhden tilavan huoneen, joka oli kuin suuri holvi. Pienien ikkunoiden eteen pantiin yöksi rautaluu-
kut ja ovi oli samanlainen kuin holvien ovet.

Siellä oli 4 setelinlaskukonetta, samanlaisia kuin meillä on käytössä ja niillä laski 3 herraa ja 1 nainen. Seteleiden päitä ei leikattu kuten meillä, vaan laskettiin kerta toisensa jälkeen niin monesta eri kulmasta, että lopulta täsmäsi - ja jos ei sittenkään täsmännyt, laskettiin käsin. Osaston esimies oli kuitenkin kovin kiinnostunut meidän leikkauskoneestamme. Hän sanoi, että heillä varmaan pian tulee ajan-
kohtaiseksi jokin tuontapainen ratkaisu. Olivat jo jonkinlaista leikkaamista kokeilleetkin. Heillä on nimittäin syntynyt pulma uusista 100 kr:n seteleistä. Norjalaiset, varsinkin miehet, pitävät niitä aivan epäsovivina lompakkoihinsa ja taivattavat niitä sentähden hieman toisesta päästä tai ottavat peräti sakset käteensä ja leikkaavat palan pois. Tämän tähden ne ovat tietysti kovin eripituisia ja hankalia laskea koneessa. Toistaiseksi niitä tulee polttolaskentaan melko vähän ja lasketaan ne siellä käsin. Mutta kun niitä alkaa tulla enemmän, on pakko ruveta laskemaan niitäkin koneella ja keksiä pulmaan joku ratkaisu.

Pääkassa lähettää aina aamulla kaikki edellisenä päivänä sinne kertyneet kuluneet setelit Tellekontoret'in. Myös haarakonttoreista saapuu niitä sinne päivittäin. Vanhimmasta päästä niitä sitten otettiin ja laskettiin niin paljon kuin ennätettiin. Ennen klo 14, jolloin pankki suljettiin, asetti esimies n. 10 milj. kr:n arvosta näitä läpilaskettuja seteleitä, sopivasti eri valöörejä, eräälle isolle pöydälle. Senjälkeen tulivat tarkastusosaston edustajat ja katsoivat, että punttien määrä täsmäsi esimiehen ilmoittaman summan mukaan.

Seuraavana aamuna tulevat sitten polttoa valvovat herrat noustamaan ne klo 8, siis tuntia ennen pankin aukeamista. Heistä on yksi Stortinget'in edustaja, yksi johtokunnan edustaja ja kaksi tarkastusosastolta. Heillä on avain Tellekontoret'in oveen. Setelit kuljetetaan polttohuoneeseen eräänlaisissa pyörillä varustetuissa kaapeissa, jotka luonnollisesti ovat lukittavia ja joissa setelit ovat tarjottimen tapaisilla, irroitettavilla hyllyillä. Polttamisessa on meikäläisestä käytännöstä se ero, että siellä luukku, josta rahat pudotetaan uuniin, on varustettu kahdella lukolla ja lisäksi uunin ovi yhdellä lukolla. Näihin on avaimet johtokunnan ja tarkastusosaston edustajilla. Näin vältytään odottamasta paikan päällä, että setelit olisivat palaneet. Seuraavana aamuna, ennenkuin uusi erä poltettavia seteleitä pannaan uuniin, tarkastetaan aina ensin edellisen päivän poltosta jäänyt tuhka, joka sitten vain kuljetetaan pois kaatopaikoille. Maanantaisin ei seteleitä koskaan polteta, mutta yleensä kaikkina muina viikon päivinä.

Pääkonttorilla ja jokaisella 20 haarakonttorilla on oma makuleeraustapansa. Esim. pääkonttorilla on yksi suuri reikä setelien keskellä ja sen kummallakin puolen yksi pieni reikä ja Trondheimin konttorilla kaksi suurta reikää setelien oikealla puolella ja yksi pieni vasemmalla. Makuleerausjätteet poltetaan yhden kassapuolen virkailijan läsnäollessa.

Kysyin usealtakin henkilöltä, miksi hylkäsivät kemiallisen setelienhävitysmenetelmän, ja sain kovin erilaisia vastauksia.

Eräs sanoi, että tarvitsivat siihen käytetyn huoneen toiseen tarkoitukseen, toinen taas, että syntyneen massan hävitykseen ei keksitty hyvää keinoa. Olivat yrittäneet valmistaa siitä uudelleen paperiakin, mutta huonolla menestyksellä. Tellekontoretin esimiehen mielestä suurin syy lopettamiseen oli, että tuo menetelmä oli hitaampi kuin polttaminen eikä saatua massaa voitu käyttää hyödyksi.

Oikein!

Edellisen lisäksi tutustuin etupäässä kassapuoleen, joka minua kassanhoitajana luonnollisesti kiinnosti.

Henkilökunnan päällikön kanssa käymiemme pitkien keskustelujen aikana hän hyvin usein korosti kassatyön arvoa pankissa ja kassanhoitajien suurta vastuuta, mikä tietysti oli minusta miellyttävää kuultavaa. Nauroin hänelle, että ilmeisesti pitävät sitä niin arvokkaana työnä, etteivät siihen naiset ollenkaan pystykään, Norges Bank'in kassanhoitajat kun ovat kaikki miehiä. Häneltä myös kuulin, että heillä jokaisella kassanhoitajalla on ns. "tellekonto", erhetili, johon hänen tililleen pannaan summa, joka vastaa 5 % hänen vuosittain nostamansa varsinaisen palkan määrästä (miinus loma-ajan palkka). Eräs hyväonninen kassanhoitaja, jolla ei ollut ollut juuri ollenkaan virheitä ja oli ollut vuosikymmeniä kassanhoitajana, nosti tuolta tililtä kuulemma hienon summan eläkkeelle siirtyessään.

Varsinaisia yleisönpalvelukassoja on Norges Bank'issa 6 kpl. Toimistossa niitä on kolme, joista yksi on meikäläistä pääkassaa vastaava. Erillisessä rakennuksessa on kaksi koverahakassaa sekä valuuttakassa.

Pääkassa.

Pääkassassa oli ylikassanhoitajan ohella toinen kassanhoitaja, joka palveli luukulla asiakkaita. Lisäksi oli siellä kaksi naispuolista virkailijaa. Heille lähettivät kaikki kassanhoitajat asiakkailta vastaanottamansa lajittelemattomat setelit ja nämä lähettivät ne edelleen lajitteluosastolle, joka on suoraan pääkassan alainen. 500 ja 1000 kruunun setelit he

kuitenkin lajittelivat itse, niitä ei koskaan lähetetty varsinaiselle lajitteluosastolle. Silmiinpitävää oli, että joka vaiheessa merkittiin ja kuitattiin summat isoihin sidottuihin kirjoihin, mikä meikäläisestä vaikutti kovin vanhanaikaiselta.

Ylikassanhoitaja näytti meille myös ison holvin. Siellä setelipakat olivat kaapeissa tarjottimilla, joihin sopi 4 pakkaa 1000 ja 500 kruunun seteleitä, 9 pakkaa 100 kruunun (uutta mallia) seteleitä, 6 pakkaa 50 kruunun seteleitä ja 12 pakkaa 10 ja 5 kruunun seteleitä. Ison holvin takana oli vielä toinen pienempi holvi, kultaholvi, jossa näin suomalaisiakin kultarahoja.

*epäkäytännölliset
luokuntarajat!*

Päivä toimistokassassa N:o 3.

Minulla oli harvinainen tilaisuus palvella asiakkaita yhden kokonaisen päivän eräessä toimistokassoista. Sen nykyinen kassanhoitaja on ollut vaihtovirkailijana Suomen Pankissa. Se oli jännittävä ja hauska päivä. Herätin valtavaa huomiota, koska kuulemma tapahtui ensi kerran, että siellä nainen palveli asiakkaita kassassa.

Kiirettä ei erikoisemmin ollut. Etupäässä kävi yksityispankkeja vaihtamassa rahaa. Toimistokassat hoitavat nimittäin myös setelien vaihdon, koska varsinaisia vaihtokassoja ei ole. Myös tilillepanijoita kävi pitkin päivää ja pankin omia virkailijoita nostamassa rahaa tileiltään. Norges Bank'issa on nimittäin jokaisella virkailijalla oma tili, johon hänen palkkansa automaattisesti menee.

100 kr:n seteleistä olivat molemmat mallit, sekä vanhat että uudet, rinnan käytössä. Molempia annettiin asiakkaille. Moni näistä pyysikin erikoisesti vanhaa mallia. Kovin suurpiirteisesti oli moni asiakas seteleitä niputtanut. Samassa nipussa saattoi olla 200:kin kappaletta ja eri valöörejä sekaisin.

Varmentamattomat shekit varmennettiin puhelimitse. Myös Norjan valtion shekeistä kysyttiin ja jos olisi ollut 10 kruununkaan vajuus ei kuulemma olisi otettu vastaan, koska Norjan valtio ei voi saada lainaa Norges Bank'ilta. Kaikki muut kassat lähettivät lunastamansa muiden pankkien shekit kassa 3:een,

*1 clearing
pöytä*

josta ne lähetettiin edelleen toimistohuoneessa olevalle Kotimaan Clearing-osastolle. Tämä tapahtui ensin hyvissä ajoin ennen klo 11,45 ja klo 12 välillä tapahtuvaa clearing-vaihtoa ja toisen kerran iltapäivällä pankin sulkemisaikaan. Rahaa otimme päivän mittaan kassaan lisää pari kertaa toimiston nurkassa olevasta holvista, niin kutsutusta varakassasta. Sieltä ei kassanhoitaja saanut ottaa yksin rahaa, vaan piti olla toinen mukana - minä kelpasin siksi toiseksi. Holvissa oli kirja, johon otto merkittiin ja siitä annettiin myös ilmoitus ylikassanhoitajalle ja merkittiin luonnollisesti myös kassamme kassakirjaan tulopuolelle. Pankin sulkemisen jälkeen laskin kassan ja päätin kassakirjan. Onneksi kaikki täsmäsi. Tämän jälkeen veimme ylikassanhoitajalle lapun, jossa oli entinen säästö, tulojen loppusumma - erillisenä summana holvistaotot -, menojen loppusumma - erillisenä summana pääkassaan lähetetyt lajittelemattomat setelit -, sekä uusi säästö. Ylikassanhoitaja ja yksi kassanhoitajista laskivat varakassan ja katsoivat, että jäännös täsmäsi ottoilmoitusten mukaisesti.

Pääkonttorissa saa kunkin kassanhoitajan säästö olla korkeintaan kr 600.000,-, isommissa haarakonttoreissa kr 300.000,- ja pienemmissä kr 100.000,-. Säästö oli jonkinlaisessa laatikkojärjestelmässä, jossa oli pyörät alla. Ainakin se kassanhoitaja, jonka kassassa olin tuon päivän, piti noissa laatikoissa rahat päivälläkin. Koko pakat ja puntit ja vajaapuntit, isot ja pienet valöörit eri laatikoissa. Vain kovarahalauta oli pöydällä. Kun kassanhoitaja on päivän loputtua laskenut kassan ja kaikki on selvää, tulee joku vanhempi virkailija, usein lajitteluosaston päällikkö ja laskee myös kassan. Nyt sulkee kassanhoitaja avaimellaan kaikki laatikot erikseen ja senjälkeen painaa alas erään nappulan, joka sulkee lukkojärjestelmän niin, ettei kassanhoitaja voi enää avaimellaan laatikoita avata. Seuraavana aamuna tulee johtokunnan edustaja ja avaa avaimellaan ensin lukkojärjestelmän, että kassanhoitaja saa avaimellaan laatikot auki. Mainittuja laatikkojärjestelmiä säästöineen säilytetään öisin varakassaholvissa.

Toimistokassoissa on sekä kädellä painettavat että jalalla poljettavat hälytyslaitteet.

Valuuttakassa.

Valuuttakassa, jossa oli sekä Norjan että ulkomaiden rahaa, oli valuuttaosaston yhteydessä samassa rakennuksessa kuin setelipaino ja kovarahakassat. Tämä rakennus sijaitsee parin korttelin päässä itse päärakennuksesta. Vietin myös tuossa kassassa yhden päivän, mutta siellä en palvellut asiakkaita. Myös sen kassanhoitaja on ollut vaihtovirkailijana Suomessa. Valuutta-asiakkaiden lisäksi kävi myös täällä pitkin päivää siinä rakennuksessa työskenteleviä virkailijoita nostamassa shekeillään rahaa. Tuntui olevan aika hankalaa, kun tämä kassa oli niin kaukana päärakennuksesta ja pääkassasta. Vahtimestari kuljetti salkulla tähän kassaan kertyneet shekit ja kuluneet setelit päärakennukseen ja toi sieltä hyviä seteleitä tarpeen mukaan. Hän sai matkalleen aseensa valuuttakassanhoitajalta, jolla oli myös ase aina käsillä pöydällään. Lisäksi oli kassanhoitajalla jalalla poljettava hälytyslaite. Valuuttakassa otti vastaan myös pienen määrän kotimaisia huonoja seteleitä ja vaihtoi uusiin sellaisille asiakkaille, jotka asioivat samassa talossa olevassa kovarahakassassa. Muutenkin olivat nämä kassat yhteistoiminnassa keskenään. Koska kovarahakassat vaihtavat ainoastaan "kontant per kontant" eivätkä käsittele mitään kassalappuja, hoitaa valuuttakassa kaikki heidän lappuasiansa. Jos esim. asiakas jättää kovarahakassaan rahaa, jota ei ehditä sinä päivänä laskea, kirjoitetaan vastaavalle summalla "innbetalingsbilag" ja "utbetalingsbilag". Valuuttakassa saa vastaavan summan rahaa seteleinä kovarahakassasta ja kirjaa "innbetalingsbilag" in" kassakirjaansa. Seuraavana päivänä, kun rahat on laskettu, maksaa valuuttakassa summan asiakkaalle ja kirjaa "utbetalingsbilag" in kassakirjaansa. Tämä siksi, että mitään rahaa ei saa olla holveissa, mikä ei myös näy kassakirjoissa. Valuuttakassan säästö on yli yön kovarahakassojen holvissa.

Kovarahakassat. Kovarahakassoista oli toinen käsittääkseni pääkovarahakassa ja toinen enemmän tai vähemmän sen apulainen. Edellä on jo mainittu joku seikka, joka liittyy niiden työskentelyn valuuttakassaan. Vielä mainittakoon, että jos asiakkaalla on shekki, jolla hän haluaa vastaavan summan kovaa rahaa, on hänen mentävä ensin valuuttakassaan ja vaihdettava siellä shekkinsä seteleiksi. "Den Kongelige Mynt"istä tulevat rahat valmiiksi rullissa pieniin pahvilaatikoihin pakattuina. Yleensä Den Kongelige Mynt lähettää rahaa suoraan Norges Bank'in haarakonttoreille. Tilanpuutteen vuoksi tulivat kuitenkin 5 kr:n rahat ensin pääkonttoriin, joka lähetti niitä edelleen haarakonttoreille. Nämä 5 kr:n rahat tulivat juuri Norjassa ollessani maaliskuun 1 p:nä liikkeeseen. Raha on suunnilleen meidän vanhan 200 mk:n kolikkomme suuruinen, kuninkaan kuvalla varustettu, kaunis raha. Ihme kyllä, se kuulemma kelpasi yleisölle melko huonosti. Lähinnä uusimmat kovat rahat ovat v:lta 1961 ja ovat niissä kääntöpuolella olevat viehättävät eläinfiguurit, mm. orava, hevonen, hirvi, koira ym., tehneet ne hyvin halutuiksi mm. Amerikassa, jonne niitä myydäänkin kauniiksi sarjoiksi pakattuina suuret määrät.

Norges Bank'issa lasketaan asiakkaiden tuomat kovat rahat samanlaisilla automaattisesti rulliin pakkaavilla koneilla, joita on meilläkin. Laskijat olivat kaikki miehiä. 1:n ja 2:n ören rahoja ei nykyisin tarvita juuri koskaan ja ovatkin kassanhoitajat niihin suorastaan kyllästyneet kovarahalaudoissaan.

Norges Bank'in pääkonttorin kassat tarkastetaan seitsemän kertaa vuodessa. Stortinget'in edustajat tarkastavat kerran, jorokunnan edustajat kaksi kertaa ja tarkastusosasto neljä kertaa.

Setelilajittelu. Lajitteluosastolla oli 11 naispuolista lajittelijaa, jotka olivat tuntipalkkalaisia, osaston miespuolinen päällikkö ja hänen apulaisensa. Osastolla oli 4 setelinlaskukonetta, joilla laskettiin läpi hyvät puntit sekä sielläoloni viimeisinä

*haukala
kapa*

aikoina myös 5 kr:n lajittelemattomia seteleitä, joita alettiin vetää pois liikkeestä 5 kr:n kovan rahan tultua käyttöön. Norjassa meikäläistä nippua nimitetään "bunt" ja se jaetaan ylitaitetuilla seteleillä joko kymmeneen tai viiteen osaan, jollaista nimitetään "legg". Meikäläinen puntti taas on siellä "pakke". Hyvien setelien niputus- ja puntitusjärjestelmä on kokonaisuudessaan seuraavanlainen:

	Legg á	Bunter á	Pakker á
1000 kr	- kr 10.000,-	- kr 100.000,-	- kr 500.000,-
500 "	- " 10.000,-	- " 50.000,-	- " 250.000,-
100 "	- " 1.000,-	- " 10.000,-	- " 50.000,-
50 "	- " 1.000,-	- " 5.000,-	- " 25.000,-
10 "	- " 100,-	- " 1.000,-	- " 5.000,-
5 "	- " 100,-	- " 500,-	- " 2.500,-

Myös asiakkaitten tuomissa lajittelemattomissa seteleissä oli yleensä noudatettu tätä samaa järjestelmää. Sitä vastoin huonoja puntteja ei jaettu "legg"eihin, vaan oli niissä vain 100 kpl ilman mitään kulmien tai muita taitoksia. Hyvän palkan päälle pantiin lappu, jossa oli seuraava teksti:

Må telles straks på stedet ved mottagelsen.
Senere reklamasjoner blir ikke godtatt.

Norges Bank

Siihen pantiin päivämäärä ja niiden henkilöiden nimikirjotukset, jotka olivat laskeneet ja tarkastaneet ne. Seteleitä ehdittiin päivän mittaan lajitella melko vähän, suurin osa vain laskettiin läpi. Pisti silmään, että yhden ihmisen aika meni siihen, että hän vain hakkasi koko ajan jonkinlaisella metallilevyllä "legg"ien ylitaitettuja seteleitä punttien sivuun yhteen riviin, että niitä olisi ollut parempi käsitellä ja laskea läpi. Punttien ympärille pantiin vain kumirengas,

läpilasketun pakan ruskehtava naru ja hyvän pakan punainen naru.

Kerran tai kaksi kertaa viikossa tekee n. 30 pankin virkailijaa - myös herroja kaikilta osastoilta - ylitöitä klo 15:sta lähtien joko klo 17:een, 18:een tai 18,30:een. Maksu tunnin ylityöstä oli 7 kr. 5 ja 10 kruunun setelit saivat olla hyvisäkin punteissa mitenpäin vaan, väärinpäin ja ylösalaisin. Jos lajittelemattomasta puntista noin päällisinpuolin näki, että siinä suunnilleen 50 % oli huonoja, ei sitä lajiteltu, vaan pantiin se suoraan huonoksi. Myös tällä osastolla oli suuri kirja, johon merkittiin kaikki lajitteluun tulevat rahat, paljonko oli ja minkä pankin rahoja. Aina, kun annettiin pakkoja lajittelijoille, merkittiin summa kirjaan ja saatiin puumerkki - samoin takaisin luovutettaessa. Kysyin, oliko se hyvä systeemi. Nauroivat, ettei aina. Joskus löytyy rahaa lajittelijoiden pöydiltä vielä, vaikka kirjassa kaikki täsmää ja puumerkit sen vahvistavat.

Lajittelutilan, joka oikeastaan oli osa toimistoa, toisessa päässä oli postin lähetysten tarkastuslaskenta. Sinne tulivat lähetykset vain Oslon piiristä, ja olivat ne ainoastaan postin rahoja. Siellä oli 6 laskijaa ja osaston esimies apulaisineen.

Den Kongelige
Mynt.

Norges Bank'in rahapajassa Kongsbergin kaupungissa vierailimme tarkastusosaston päällikön kanssa. Hän otti meidät mukaansa mennessään sinne tarkastusmatkalle neljän muun henkilön kanssa tarkastusosastolta. Siellä saimme seurata vaihe vaiheelta kuinka kovaraha syntyy. Rahapajan taiteilija näytti myös meille 17.5. liikkeelle laskettavan 10 kr:n muistorahan kipsimallit ja laatat. Tuona päivänähän Norjan perustuslaki täytti 150 vuotta ja tapahtuman kunniaksi lyötettiin mainittu muistoraha, jossa on kuvattuna Eidsvoll, missä perustuslaki allekirjoitettiin ja toisella puolella Norjan vaakuna. Niitä oli määrä lyödä 800.000 kruunun arvosta. Den Kongelige

Myntin johtaja lahjoitti meille kauniit rasiat, joissa samettipäällisellä ovat kaikki v. 1961:n malliset kovat rahat. Sama johtaja oli kuulemma kovin ihastunut Suomen Rahapajaan ja piti sitä aina kaikessa esimerkkinään.

Setelipaino.

Norges Bank voi panna liikkeeseen seteleitä määrällä, joka vastaa sen kultavaroja + 425 milj. kr. Kultavaroihin lasketaan lyöty ja lyömätön kulta pankissa tai rahapajassa. Erikoistilanteissa, kuten sodan aikana tai vaikean rahakriisin sattuessa, voi kuningas Stortingetin myötävaikutuksella sallia edellämainittuun poikkeuksia.

Setelipainossa saimme seurata setelien painamista. Silloin painettiin juuri 50 kr:n ja 10 kr:n seteleitä. Kaikkein suurin ja epäilemättä hienoin kone, jolla painetaan uusia 100 kr:n seteleitä, oli juuri silloin puhdistuksen alaisena, emmekä valitettavasti nähneet sitä käynnissä. Näimme myös seteliarkkien tarkastusta ja leikkaamista. Seteleissä kiinnitti huomiotani se, että niissä on aina jokaisessa pääjohtajan ja ylikassanhoitajan nimi. Lähitulevaisuudessa kertoivat alkavansa painaa myös uutta 50 kr:n seteliä, samantapaista kuin uusi 100 kr.

Norges Bankin setelipaino sitoo uudet 1000 ja 500 kr:n setelipakat messinkisiteellä ja varustaa ne lakkasinetillä. Muut pakat on sidottu narulla ja vielä sen päälle paperisiteellä. Pakkoja ei siis ympäröidä kokonaan paperilla kuten meillä. Norges Bankilla ei ole omaa paperitehdasta. Sille valmistaa erikoisesti setelipaperia Bergenin paperitehdas ja tulee se setelipainoon arkeissa. Setelipaino lähettää seteleitä suoraan haarakonttoreille ja erikoista on se, että ne usein lähetetään laivoilla, varsinkin Pohjois-Norjaan. Ensin junalla Bergeniin tai Trondheimiin ja sieltä laivalla eteenpäin. Postivaunusta laivaan siirrettäessä siirtyvät lähetykset kapteenin huostaan.

Myös postimerkkien valmistusta seurasimme Setelipainossa. Sen

lisäksi siellä painetaan mm. Norges Bank'in tarvitsemat lomakkeet ja valtion obligaatiot.

Kotimaan
Clearing.

Kotimaan Clearing kiinnosti minua myös, koska olen Suomen Pankissa sillä osastolla ollut melkein 10 vuotta. Sen toimintaa ovat kuitenkin entiset vaihtovirkailijat jo selostaneet, enkä usko, että se on siitä muuttunut. Rajoitun vain huomauttamaan, että silmäni pisti siellä shekinlajittelukone, joka oli erilainen kuin meillä käytössä oleva. Laskin sillä siellä pari tuntia eräänä päivänä ja tuntui se minusta mukavalta. Siinä vasen käsi asetettiin erikoiseen kyynärtukeen ja sillä pantiin kaikki shekit samasta aukosta sisään. Ei tarvinnut nostella niitä ylös lokeroihin. Koneen sisällä olivat lokerot eri pankeille. Ne olivat vähän kuin istuimet tivolin maailmanpyörässä ja vastaavan pankin nappia painamalla saatiin sen pankin lokero ensinmainitun aukon alle. Virhelyönti korjattiin vastaluvulla, kuten meilläkin käytössä olevassa koneessa. On kuitenkin mahdollista, että tuolla koneella ei voi saavuttaa samaa nopeutta kuin meillä käytössä olevalla, koska siinä piti painaa aina kahta nappulaa joka shekin kohdalla, paitsi jos oli perätysten useita saman pankin shekkejä.

Mainittu kone oli IBM-merkkinen.

Yleistä.

Edelläkerrotun sekä pääkonttorin muihin osastoihin tutustumisen lisäksi kuului henkilökunnan päällikön huolellisesti laatimaan ja mielenkiintoiseen ohjelmaan myös vierailut Trondheimin ja Fredrikstadin haarakonttoreissa, joissa vieraanvaraisuus oli aivan ainoalaatuista, viisi ihanaa päivää pankin omalla tunturimajalla Venastul'ella, vierailu Freijan suklaatehtaassa, sightseeing'ejä, illallisia ym. Lisäksi saimme esittää omia toivomuksia, joihin poikkeuksetta heti suostuttiin. Kaikilla osastoilla otettiin sydämellisesti vastaan ja aina toivotettiin uudelleen tervetulleeksi milloin vain, jos jokin asia erityisesti kiinnosti tai olisi jotain lisää kysyttävää.

Olimme myös paljon vierailulla pankkilaisten luona kauniissa omakotitaloissa ja moderneissa osakehuoneistoissa. Niiden hankkimiseen olivat kertomansa mukaan saaneet Norges Bank'ilta lainoja jopa yhden prosentin korolla ja edullisella maksuajalla. Lainan määrä oli yleensä ollut 85 % talon tai osakkeen hinnasta.

Tänä vuonna oli tilanne sikäli erikoinen, että seuraamme liittyi poikkeuksellisesti myös islantilainen kolleega, josten pohjoismainen perheemme oli täydellisenä koolla.

Oli suurenmoista päästä tällä tavalla näkemään omaa työtään vieraasta näkökulmasta ja tavata ulkomaisia kolleegoja.

Heltingissä 6 p:nä kesäkuuta 1964.
Saara Suomalainen